

Hinkel Tamás

AZ INNOVATÍV TECHNIKAI MEGOLDÁSOK HATÁSA A FOGVATARTÁS BIZTONSÁGÁRA

The impact of innovative technical solutions on detention security

Tanulmányom témája az elmúlt időszakban a Büntetés-végrehajtási Szervezetben bevezetett innovatív technikai fejlesztések bemutatása és azok alkalmazhatósága. Megvizsgálom a technikai novumok fogvatartás biztonságára gyakorolt hatását, a rendkívüli események megelőzésében játszott szerepét, továbbá azt, hogy segítséget nyújt-e a végrehajtó személyi állomány mindennapi szolgálatellátásában. A tanulmányban a vonatkozó normatív háttér megfelelését kutatom, melynek során tanulmányozom a témám szempontjából releváns közjogi szervezetszabályozó eszközöket, szervezeti szabályzókat. Emellett felhasználom a témakörrel kapcsolatban megtartott egyeztetések, konferenciák tapasztalatait is. Bemutatásra kerülnek a konkrét fejlesztések, így a Szolgálati Alkalmazás a Fogvatartás Elősegítésére, a Navigator alkalmazás, valamint a zárt láncú csomagküldés rendszere. Az értekezés végkövetkeztetéseként arra keresem a választ, hogy az elmúlt időszakban a Büntetés-végrehajtási Szervezet fejlesztési téren kellő hatékonysággal nyúlt-e a 21. század technológiai forradalma által kínált innovatív eszközökhöz, rendszerekhez.

Kulcsszavak: innováció, fogvatartás biztonsága, rendkívüli esemény, technikai megoldások, munkakörülmény

The topic of my study is the introduction of innovative technical developments introduced in the recent period in the Hungarian Prison Service and their applicability. The study focuses on the impact of technical novelties on the security of detention, their role in the prevention of extraordinary events, and their assistance of the executive staff in the day-to-day service. In the study I research the adequacy of the relevant normative background I study the public law organizational tools and organizational regulations relevant to my topic. In addition, I used my experiences during consultations and conferences held on the topic. Specific improvements will be presented, such as the mobile application for the detention facilitation system to be used by the guards during service in prisons (named SAFE, based on the Hungarian abbreviation), the application called Navigator, and the web shop-like closed inmate parcel delivery system. As a conclusion, I am looking for the answer to the question whether in the recent period the Prison Service has handled sufficiently and effectively the development the innovative tools and systems offered by the technological revolution of the 21st century.

Keywords: innovation, security of detention, emergency, technical solutions, working conditions

Bevezetés

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BvOP) a szakirányítási feladatok ellátása során prioritásként tekint a végrehajtó személyi állomány munkakörülményeinek javítására és a munkaterhek csökkentésére úgy, hogy a bv. szervek és a fogvatartás biztonsági „szintjének” emelése is egyúttal megvalósítható legyen. Fontos, hogy a modern, innovatív technológia adta lehetőségek beépítésre kerüljenek az egyes szakfeladatok végrehajtásába. Tény, hogy a 21. században a biztonság megteremtése, valamint az informatikai lehetőségek nem két külön terület, azok egymással fuzionálnak, az egyik nélkül nem létezik a másik. A szakirányítási szakterület olyan megoldások után kutat, amelyek hatékonyabbá, alaposabbá, professzionálisabbá teszik az általános feladatvégrehajtást, de emellett a személyi állomány adminisztratív terheit csökkentik. Tanulmányomban elemzem ezen újítások hatását a rendkívüli események kialakulására, illetve a fogvatartás biztonságára, vizsgálom a rendkívüli események bekövetkezésének megelőzésében vállalt szerepüket, valamint a további fejlődési lehetőségeket, jövőbeli irányokat. Kiemelten fontos, hogy a 21. században a személyi állomány tagjai a szellemi és fizikai képzettség mellett a megfelelő infrastrukturális háttérrel rendelkezzenek, ez elengedhetetlen a hatékony, szakszerű feladatellátás biztosítása érdekében.

Kutatási módszereim

A fogvatartás biztonságával kapcsolatos egyes innovatív technológiai fejlesztések bemutatását, illetve az újabb megoldásokra történő javaslatok megfogalmazását teszem meg a tanulmányomban, illetve a fejlesztésekkel kapcsolatban vizsgálom a civil szférában már bevált technikai megoldásokat, amelyeket adaptálni lehet a bv. rendszerbe. Az elmúlt időszakban bevezetett, vagy akár pilot projekt keretein belül még tesztelt új technikai megoldások ismertetésével felvázolom a büntetés-végrehajtás jövőbeli irányát a fogvatartás biztonságának törvényekben megfogalmazottak szerinti szavatolása, valamint a személyi állomány védelmének támogatása érdekében.

Hipotézisem bemutatása

Kutatásom célja, hogy a teljes Büntetés-végrehajtási Szervezet (a továbbiakban: Bv. Szervezet) vonatkozásában elemezzem a végrehajtó személyi állomány adminisztrációs terheit, valamint a fogvatartottakkal kapcsolatos fontos információk áramlását. Bizonyítani kívánom, hogy a digitalizáció világában elengedhetetlen a rendvédelmi szervek, és ezen belül a Bv. Szervezet ez irányú fejlesztése. A végrehajtó személyi állomány, különösen az őrzési és ügyeleti feladatokat ellátók ügykezelési feladatainak hatékonyabbá tétele, de ezzel együtt az ilyen jellegű feladatokra fordított humán kapacitás csökkentése is megvalósult, illetve egyes fejlesztések teljes körű kialakítása meg fog történni. A

tanulmányomban részletezett nyilvántartások, valamint a különböző szakterületek által preferált, de eddig egymás részére nem hozzáférhető információk megosztása egyszerűbbé vált. Az egyes alkalmazások hozzájárulnak a személyi állomány védelméhez, illetve a fogvatartás biztonságának emeléséhez, emellett hatásuk pozitívan érinti a szolgálati feladatok terheinek csökkentését és egy komplex informatikai rendszer kialakítását.

A fogvatartás biztonsága

Egy adott ország társadalmának alapvető elvárása a rendvédelmi szervekkel szemben, hogy járuljon hozzá a közrend és a közbiztonság védelméhez, ezáltal olyan rendszert működtessenek, amely szavatolja az állampolgárok biztonságát. Ennek kialakítása és fenntartása végső soron állami feladat a vonatkozó jogszabályok megalkotása, az igazságszolgáltatási rendszer, illetve rendvédelmi szervek működtetésének tekintetében. Az állampolgárok alapvető igénye, hogy olyan környezetben éljenek, ahol nem kell tartani attól, hogy bűncselekmény áldozatai lesznek, ebből adódik, hogy a jelenlegi rendészeti rendszeren belül a Bv. Szervezetnek a letartóztatottak és elítéltek fogva tartásával biztosítani kell, hogy azok csak akkor térjenek vissza a társadalomba, amikor abba sikeresen tudnak visszailleszkedni és a társadalom jogkövető tagjává tudnak válni. Ezek alapján a Bv. Szervezet által elérni kívánt társadalmi cél a közrend és a közbiztonság fenntartásában való közreműködés erősítése, továbbá a biztonságos fogvatartás szavatolása, az elítéltek őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére, a tiltott tárgyak bv. szerv területére történő bejutásának megakadályozására irányuló feladatok hatékony ellátása.

A Bv. Szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez. A Bv. Szervezet a külön törvényben meghatározott szabadság-elvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv. A Bv. Szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.¹

A fentiek szerint a Bv. Szervezetnek úgy kell működnie, hogy biztosított legyen a közrend és a közbiztonság fenntartása, ennek érdekében tisztázni szükséges ezeknek a fogalmát. A közrend az, aminek végterméke a biztonság, jogilag szabályozott, a jog által védett. A közrend alatt Magyarország törvényes állapotát kell érteni. A közbiztonság szó a társadalmi együttélés jogilag oltalmazott állapotát jelenti, ami egy olyan közállapot, melyben sem az egyes állampolgárok, sem egyes közösségek, sem a gazdasági élet szereplői nincsenek kitéve jogellenes cselekedetnek.²

1 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről 1§ (1), (2) bekezdés

2 Dr. Balla Zoltán – Közbiztonsági ismeretek előadás, 2019. április 27.

A Bv. Szervezet alapfeladata a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényben (a továbbiakban: Bv. törvény) foglaltak végrehajtása, melynek során kiemelt feladat a fogvatartás rendjének és biztonságának fenntartása, ennek keretében különösen a rendkívüli események bekövetkezésének megelőzése vagy a rendkívüli esemény bekövetkezése esetén annak megszakítása. A büntetés-végrehajtás feladata a büntetési célok érvényesítése a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásán keresztül, azzal a célkitűzéssel, hogy a végrehajtás során az egyéniesítés szempontjait biztosítani kell annak érdekében, hogy az megfelelően szolgálja az egyéni megelőzési célok elérését.³ E törvényi meghatározás alapján a Bv. Szervezetnek azt kell elérnie, hogy a bv. intézetekben fogva tartott személyek a szabadulásuk után a társadalom hasznos tagjaivá váljanak, és ne kövessenek el újabb bűncselekményeket.

A fogvatartás biztonsága olyan állapot fenntartását jelenti, amelynél a bv. intézetben, illetve a büntetés-végrehajtási feladat teljesítése miatt a bv. intézet területén kívül tartózkodó személyek élete, testi épsége, szabadsága, a büntetés-végrehajtás anyagi javainak sértetlensége, valamint a büntetés-végrehajtási feladatok zavartalan ellátása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosított.⁴

A Bv. Szervezet a fentiekben meghatározott törvényi feladatokat szervezeti szinten is szabályozza.

Ez alapján a Bv. Szervezetnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését, a bv. szervet érintő objektumvédelmet, valamint a Bv. Szervezet jogszabályban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.

Totális intézmény mivoltából, úgy kell a rendszert üzemeltetni és napi szinten szervezni, hogy az a nap 24 órájában, folyamatosan azonos biztonsági szinten működjön. A szervezés során figyelembe kell venni a teljesség igénye nélkül az egyes speciális szakfeladatok végrehajtását (pl.: országos körszállítás), a fogvatartottak napirendjét (pl.: takaródó utáni zárás végrehajtása, intézeti látogató fogadása), az időjárási viszonyokat, a technikai eszközök, biztonsági berendezések műszaki állapotát, a személyi állomány bevethető létszámát, a rendelkezésre álló humán erőt. Annak érdekében, hogy az alapvető feladatok végrehajtása, valamint a személyi állomány és a bv. szerv területén tartózkodók testi épsége, a jogszabályokban meghatározott feladatok biztonságos ellátása biztosítható legyen, folyamatos őrszolgálatot szükséges üzemeltetni. Ezen feladatok megszervezése

3 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról 1. § (1)

4 A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 2. § (4)

és végrehajtása magas szintű vezetői irányítást, rendszeres folyamatos felettesi kontrollt, továbbá a végrehajtó személyi állomány kimagasló színvonalú feladatellátását követeli meg. Elmondható tehát, ahhoz, hogy a büntetés-végrehajtás szervezete biztonságosan tudja végrehajtani a törvényben meghatározott feladatait, egy igen komplex biztonsági rendszert kell kialakítania és folyamatosan működtetnie. Ennek a rendszernek szenzitívnek kell lennie minden olyan hatásra, amely veszélyt jelent a büntetés-végrehajtás működésére. Flexibilisnek kell lennie, mert csak úgy tud eredményt produkálni, ha képes a lehető leggyorsabban alkalmazkodni a veszélyeztető körülményekhez.⁵ A 21. században a társadalmi és állami elvárásoknak történő megfelelés nem szavatolható kizárólag a fentiekkel, a technológiai fejlődés okán szükségszerű, hogy a Bv. Szervezet olyan innovatív technikai eszközöket, eljárásrendeket, metódusokat alkalmazzon, melyek felveszik a versenyt a felgyorsult világ kihívásaival.

A fogvatartás biztosítása érdekében a Bv. Szervezetnek komplex rendszert kell kialakítania és folyamatosan – a maximális biztonság elvére tekintettel – fenntartania, üzemeltetnie. A maximális biztonság elve a következőkkel határozható meg. A jogszabályok és egyéb biztonsági szabályok keretei között lehetőség nyílik a Bv. Szervezet számára – így ezen belül a büntetés-végrehajtási szervekére is –, hogy a biztonsági feladatok végrehajtása során bizonyos határok között önállóan differenciálhasson. Ezen differenciálás keretében a biztonsági feladatok végrehajtását úgy kell megszervezni, hogy az fenntartsa az adott helyzetben biztosítható maximális biztonságot.⁶

A Bv. Szervezet országos parancsnoka által kiadott – az alapvető biztonságot és hatékony feladatvégrehajtást biztosító – szabályozók, módszertani útmutatók és különböző protokollok minden esetben a vonatkozó jogszabályi háttérre kell, hogy épüljenek. Ezek nyújtanak lehetőséget a biztonsági tevékenység magasabb szinten történő, differenciált végrehajtására. A biztonságot akár közvetve is érintő feladatok végrehajtását minden körülmények között fokozott figyelemmel kell megszervezni. A kialakított statikus biztonságon túlmenően ide értve a folyamatos fejlesztésen áteső biztonságtechnikai rendszereket, valamint megújuló rendszerelemeket kiemelt szerepe van a szakmailag felkészült, megfelelő létszámban bevethető személyi állománynak. Ahhoz, hogy e rendszer szavatolni tudja a törvényeknek, társadalmi elvárásoknak megfelelő működést, rendkívül fontos, hogy a 21. századnak megfeleljen, a technológiai, informatikai fejlődést nyomon kövesse, az innovatív megoldásokat a mindennapi munkába a biztonságos fogvatartás, a személyi állomány védelme, valamint a feladatvégrehajtás hatékonyabbá tétele és az adminisztratív feladatok csökkentése érdekében beépítse. A fogvatartás biztonságos végrehajtása érdekében a BvOP a civil világban, a versenyszférában,

5 Sztodola T. (2017) p. 88.

6 Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Központja (Farkas Ferenc bv. alezredes, Sztodola Tibor bv. őrnagy, Hanzi Attila bv. őrnagy) – Büntetés-végrehajtási biztonsági ismeretek jegyzet – III. fejezet 1.12 pont (2007)

valamint a rendszerttel kapcsolatos nemzetközi trendekben megjelenő novumokat folyamatosan monitorozza, elemzi, a gyakorlati munka során teszteli.

A SAFE rendszer (Szolgálati Alkalmazás a Fogvatartás Elősegítésére)

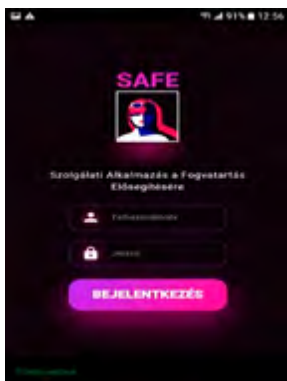
A rendszer bevezetésének célja

Korábban a Bv. Szervezet a végrehajtó személyi állomány adminisztrációs feladatait a megszokott (több évtizede bevezetett) naplókban, okmányokban rögzítette. Ez a napi feladatellátás során nagy terhet rótt a személyi állomány tagjaira, valamennyi dokumentálási kötelem manuálisan, kézzel írva kellett végrehajtani. Emellett bizonyos időintervallumok visszamenőleges ellenőrzése, elemzése, valamint az egyes rendkívüli események miatt a fogvatartottak bv. szervén belüli mozgásának utólagos vizsgálata a vezetői állomány számára rendkívül megterhelő volt, akár több naplót kellett egyesével végig olvasni, abból jegyzetelni, illetve megbirkózni a személyi állomány írásképevel. Az elmúlt 15 évben megemelkedett adminisztrációs feladatok, valamint a magas eset-számokat produkáló bűncselekmények miatt intézkedéseket, technikai fejlesztéseket volt indokolt és szükséges bevezetni.

A technológiai fejlesztések során szempont volt, hogy egy új eljárásrend és szolgálati eszköz bevezetése a bv. intézetekben szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány napi feladatellátását elősegítse, valamint egyes esetekben figyelmeztetésként szolgáljon az olyan fogvatartottakkal történő érintkezés során, akik kapcsán hivatalos személy elleni erőszaktól, szuicid cselekményektől, vagy bármely más, rendkívüli események elkövetésétől lehet tartani. A BvOP egy olyan innovatív rendszer kifejlesztésén dolgozott, amelynek segítségével a fentiek mellett – elsősorban – a fogvatartotti elhelyezési részlegeken, valamint a fogvatartottakkal közvetlenül érintkező, szolgálatot teljesítő testületi tagok folyamatosan nyomon tudják követni a fogvatartottak mozgását, tartózkodását. A fogvatartotti szállítások végrehajtása során egy-egy célintézetbe az esti órákban – általában hivatali munkaidőn kívül – megérkezik 20-40 fő fogvatartott, akiket motozásnak, egészségügyi befogadásnak kell alávetni. Ezen időszakban a bv. szervekben már csak az őrzési feladatokat ellátók vannak jelen, így az esti órákban nagy terhet jelent a megérkezetteket elhelyezni a részlegen, zárkában, emellett elvégezni a Fogvatartotti Alapnyilvántartó Rendszerben (a továbbiakban: FANY) a meghatározott dokumentálásokat. A cél egy olyan eszköz és rendszer bevezetése volt, amellyel az egyes dokumentációs feladatokat bárhol el tudják végezni a végrehajtó állomány tagjai, és ezáltal hatékonyabb lesz a mindennapi adminisztrációs feladatellátás.

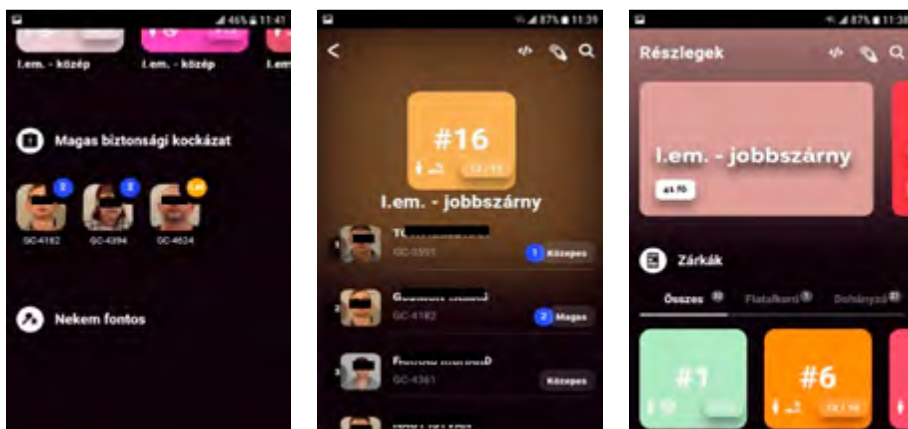
Szolgálati alkalmazás a fogvatartás elősegítésére és annak működése

A Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben 2018. április hónaptól kezdődően folyik a Szolgálati Alkalmazás a Fogvatartás Elősegítésére (a továbbiakban: SAFE) program tesztelése. A bv. intézet pilot projekt keretein belül került kijelölésre a feladatra. A tesztelt rendszer célja, hogy adott körülmények között, éles használatban megismerhetők legyenek a mobil eszköz előnyei, amely az elhelyezési részlegeken, a fogvatartotti munkahelyeken, azaz a szokványos irodai környezettől távol szolgálatot teljesítő hivatásos állományú tagok információ igényét elégíti ki. A SAFE projektet 2019-ben további nyolc bv. intézetben vezették be.⁷ A rendszer úgy működik, hogy a személyi állomány tagját egy okos eszközzel (átalakított mobiltelefon) látják el, így a bv. szerv területén bárhol elérí a munkájához elengedhetetlen adatbázisokat, informatikai rendszereket. A könnyű kezelhetőség érdekében mobiltelefonokat alkalmaznak a megjelenítésre hosszú készenléti idővel, illetve a folyamatos használat során keletkező amortizációval szembeni ellenállósággal. A bv. szervek elhelyezési részlegein, emeletenként összesen 2 db WiFi router került telepítésre, amelyeken keresztül a vezeték nélküli, okos eszközök csatlakozni tudnak a belső hálózatokhoz, így a FANY rendszerhez is. Fontos kiemelni, hogy a beállított hálózati védelmi tanúsítványok, valamint a jelszóval védett kapcsolódás miatt más „idegen” eszköz nem tud csatlakozni a rendszerhez, illetve azon keresztül a különböző adatbázisokhoz. Olyan kialakítású a technológia, hogy – bejelentkezést követően – offline módban is használható. Ha a személyi állomány tagja a WiFi router megfelelő közelségében tartózkodik, akkor szinkronizálja a mobil eszközön lévő adatokat a hálózaton található adatbázisokkal, ezáltal folyamatosan aktuális információk birtokában van a FANY rendszer is.

1. kép: Az alkalmazás kezdőfelülete, 2. kép: az eszköz, 3. kép: a falra telepített NFC chip

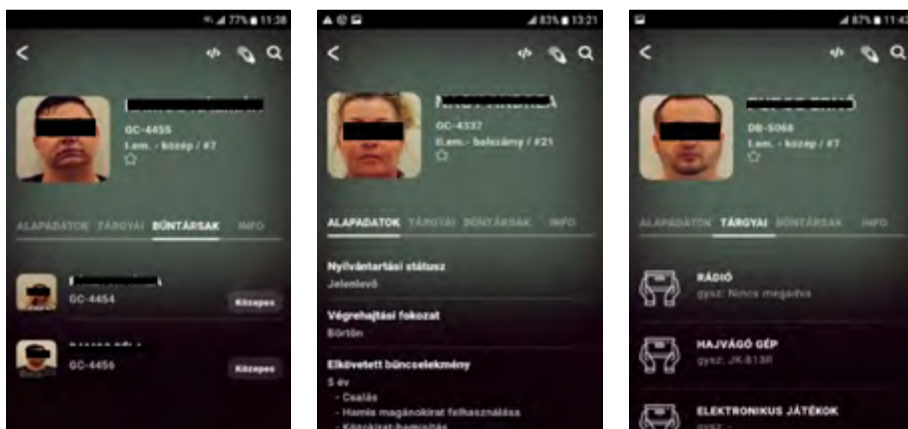
⁷ Fővárosi Bv. Intézet I. objektum, Győr-Moson-Sopron Megyei Bv. Intézet, Somogy Megyei Bv. Intézet, Tiszaöldi O. Bv. Intézet, Békés Megyei Bv. Intézet, Fővárosi Bv. Intézet III. objektum, Veszprém Megyei Bv. Intézet, Sátorajaujhelyi Fegyház és Börtön

4., 5., 6. kép: A SAFE alkalmazás felületei

Az egyes elhelyezési részlegek, zárkák azonosításához NFC⁸ chipek kerültek telepítésre a bejáratokhoz. Amennyiben a személyi állomány tagja eszközének segítségével azonosítja a részleget, zárkát, úgy az előre meghatározott adatok megjelennek az eszközön. A kezdőképernyőn az intézet részlegei között lehet navigálni. Az ikonon belül megtalálható a részlegen elhelyezett fogvatartottak összesített létszáma. A részlegeken belül a zárkák találhatóak és az ikonokon keresztül már információt lehet kapni a zárkában elhelyezett fogvatartottak neméről, dohányzási szokásáról, valamint a zárkában lévő ágyak/fogvatartottak létszámáról.

Az adatok online módon szinkronizálnak a FANY rendszerrel. A megfelelő szintű jogosultságokkal akár bv. intézetek között is lehet váltani.

7., 8., 9. kép: a SAFE alkalmazás felületei

⁸ Az NFC rendszer egy olyan információ átviteli biztosító technológia, amely gyors és biztonságos adatcserét tesz lehetővé és nem igényel azonosítást, a kapcsolat létrehozása mellett automatikus.

A fogvatartottak részére NFC chippel ellátott plastikkártyák kerültek rendszeresítésre, így a személyi állomány az eszközzel történő leolvasás után tudja azonosítani a személyt. Egy fogvatartott kiválasztásakor az alapadatok fülön elérhetőek a személy bv. alapadatai: név, fénykép, elhelyezés, nyilvántartási státusz, kiadott intézeti mobiltelefon száma, azonosítója, végrehajtási fokozat, elkövetett bűncselekmény, ítélet, szabadulási idő, biztonsági kockázati besorolás, rezsimkategória, dohányzási szokás, egészségügyi munkavégző képesség, foglalkoztatás, speciális részleg, élelmezési norma. A szoftver kialakítása során fontos szempont volt, hogy az olyan funkciókkal bírjon, amelyek ténylegesen segítik a személyi állomány munkáját, valamint gördülékenyebb feladatellátást eredményeznek, akár egy biztonsági vizsgálat vagy esemény kivizsgálásának végrehajtása során is. Ez alapján került a SAFE applikációba egy olyan menüpont, amely alatt megtalálhatóak a fogvatartott részére kiadott technikai eszközök, vagy akár a fogvatartott büntársai is. Lehetőségünk van egyéni információk bejegyzésére is (akár fényképpel ellátva) egy adott fogvatartotthoz.

A fogvatartottak intézetben belüli aktuális tartózkodási helyének (sétaudvar, munkaterület, közösségi helyiség, kondicionáló terem, stb.) meghatározása NFC chip leolvasásával valósul meg. Az áthaladás regisztrálását a felügyelet rendelkezésére bocsátott mobil eszközökkel lehet végrehajtani.

A SAFE rendszer gyakorlati előnyeinek összegzése

A pilot projektben történő tesztelesek eredményei rámutattak arra, hogy a személyi állomány napi feladatellátását a SAFE alkalmazás nagymértékben elősegíti. Az információszerzés gyorsabb, hatékonyabb, nem szükséges a szolgálati helyen lévő asztali számítógépet használni a különböző információk kinyerésére (pl.: biztonsági vizsgálat során az érintett fogvatartottnál engedéllyel tartott tárgyak tekintetében).

A körletfelügyelő ellenőrzi a felügyeletére bízott körletrészen, részlegesen elhelyezett fogvatartottak létszámát. E kötelem teljesítését a SAFE rendszer nagyban elősegíti, tekintettel arra, hogy egy gombnyomásra megállapítható a részlegesen adott időben tartózkodók létszáma, valamint az egyéb helyszíneken lévő fogvatartottak száma is. A személyi állomány védelmét szolgálja, hogy az eszközön megjelenítésre kerültek a magas biztonsági kockázati besorolású fogvatartottak, így a közvetlen érintkezés előtt fel lehet készülni egy esetleges ellenszegülésre, támadásra. A gyakorlati tapasztalatok alapján további előnyként jelentkezett, hogy a különböző statisztikákat (pl.: munkára vonulás, látogatófogadás, szabadlevegőn tartózkodás) nem a hagyományos okmányok hosszú ideig tartó elemzése során lehetett kinyerni, hanem az alkalmazás adatbázisából egyszerű lekérdezéssel elő lehetett hívni az adatokat. A szállítási feladatok végrehajtását követően a zárkára helyezést a tényleges behelyezés helyszínén egy mozdulattal el lehet végezni, ez nagymértékben elősegíti a felügyelet hatékony időgazdálkodását.

A rendszer tapasztalatait összegezve megállapítható, hogy az alkalmazás a 21. századnak megfelelő arculata, dizájnya, tartalma, valamint a használhatósága miatt – országos bevezetését követően – egy hiánypótló, szükséges kiegészítő eszköze lesz a Bv. Szervezet teljes végrehajtó személyi állományának. A fokozatos bevezetés és a későbbi országos alkalmazásba vétel a büntetés-végrehajtás egészének segítséget fog nyújtani a gördülékenyebb napi szintű feladatvégrehajtáshoz, valamint képes lesz információkat biztosítani az esetleges intézkedések előtt. A fogvatartottak által elkövetett egyes cselekmények kiemelten fognak megjelenni a felületen, amely a személyi állomány tagjainak védelmét hivatott elősegíteni. A pilot intézet végrehajtó személyi állománya rendkívül pozitívan fogadta a rendszer bevezetését, az érintett tagok hosszú távú lehetőségeket látnak a SAFE alkalmazásban. A készülék bevezetésével a személyi állomány munkakörülményei javulnak, a szakmai presztízs emelkedik. Az eszköz használatával az adminisztrációs idők csökkennek, a felügyelet több időt tud a fogvatartottak kezelésére fordítani.

Az elhelyezési részlegeken szolgálatot teljesítő felügyelők munkáján túl a technológia lehetőséget ad más szakterületek (pl. reintegrációs tisztek) munkájának támogatására is, mivel a FANY rendszer megjeleníthető a mobil eszközökön (pl. fogvatartotti mobiltelefonok, zárkabejáráskor adatok közvetlen elérése a fogvatartott tájékoztatására, ellenőrzésére). A keresés menüpont alatt megtalálható valamennyi bv. intézetben jelen lévő fogvatartott. Lehetőség nyílik a fogvatartottak közötti keresésre (a keresést végrehajtó akár szótöredékekre, vagy nyilvántartási számra is tud keresni). A szoftver ezek alapján megkönnyíti a napi munkavégzést, a legtöbb számítógéppel történő műveletet bárhol el lehet végezni az adott elhelyezési részlegen. A SAFE rendszer teljes körű bevezetésekor a tárgyban részletesen rendelkező központi szabályozás kiadása szükséges az egységes alkalmazás elősegítésére.

A SAFE fejlesztési lehetőségei

- A fogvatartotti elhelyezési részlegeken körletfelügyelői szolgálatot teljesítők részére további tehercsökkentést jelentene, ha a meghatározott zárkaellenőrzések végrehajtását is ezen eszköz és a falra telepített NFC chippek segítségével lehetne dokumentálni;
- az eszközök számában is fejlesztéseket szükséges alkalmazni, a rendszert abban az esetben lehet teljes mértékben kihasználni, ha valamennyi fogvatartottal rendszeresen érintkező személyi állományú tag ellátása megtörténik;
- az ellenőrzésre jogosultak körét (pl.: biztonsági tisztt, osztályvezetők) nagyobb méretű megjelenítő eszközzel, 8-10” átmérőjű tablettel lehetne ellátni, így valamennyi fogvatartotti részleg adatai egy időben megjeleníthetők lennének;

- a rendszer által közölt információk valamennyi szakterület részére tudnának segítséget nyújtani a mindennapi munkavégzés során, de ehhez az alábbi adatokkal és eljárásrendi lehetőségekkel lenne szükséges kiegészíteni:
 - díjazás nélküli munkavégzés nyilvántartása,
 - élelmezési nyilvántartás (tálalási jegyzék),
 - szabadlevegőn tartózkodás ütemterve,
 - gyógyszerosztás végrehajtásának nyilvántartása,
 - orvosi rendelésre jelentkezés előjegyzésének rögzítése,
 - egészségügyi engedélyek nyilvántartása,
 - fogvatartott átadása-átvételének rögzítése,
 - munkáltatás során létszámmellenőrzés dokumentálása;
- körlet-főfelügyelői, körletfelügyelői szolgálati naplók kialakítása a szoftverben, a fogvatartottak átadás-átvételének, valamint a tevékenységük ellenőrzésének elektronikus úton való hiteles rögzítésére, dokumentálására;
- a SAFE rendszer kiterjesztése (a bv. intézetek költségvetési, valamint a gazdasági társaságok munkaterületeire) során lehetővé válna a munkakezdés, valamint a munkaidő végének rögzítése, így a munkaerő-gazdálkodási szakterület is profitálna a rendszerből, továbbá a veszélyes eszközök kiadása-visszavétele is regisztrálható lenne;
- az előállítások végrehajtását is e felületen lehetne dokumentálni egy „check-point” rendszerrel: az érintett fogvatartottak eligazítását, a mozgáskorlátozó eszközök felhelyezését, az elindulást, a megérkezést, az előállítás megkezdését és annak befejezését.

Zárt láncú csomagküldés

A Bv. Szervezet törvényben meghatározott feladata az egyes büntetések végrehajtása mellett, hogy elősegítse a fogvatartottak szabadulás utáni társadalmi beilleszkedését és a jogkövető magatartás kialakulását. A szabadságvesztés-büntetés alatt csak úgy lehet érvényesíteni a reintegrációs célokat, ha a fogvatartottak tudják, hogy szabadulásuk után várja őket valaki, újra közösségbe fognak kerülni. Ennek eléréséhez kiemelten fontos, hogy a bv. szervekbe utaltak – a társadalmi izolációból adódóan – lehetőségeikhez mérten megfelelően tudják tartani a kapcsolatot a hozzátartozóikkal. A legalapvetőbb kapcsolattartási formák: levelezés, telefonbeszélgetés, látogatófogadás, csomag küldése és fogadása. A csomagok fogadása kiemelt rizikófaktor a bv. szervek rendjének és biztonságának fenntartásában, ugyanis tiltott tárgyak, anyagok, szerek elrejtésre alkalmas, ellenőrzésük időigényes, valamint rendelkezésre álló személyi állományt, és precízen

működő felderítési technikai eszközöket kíván. Egyes fogvatartottak és hozzátartozóik próbálják kihasználni azon lehetőségeket, amelyek során tiltott mobiltelefont, vagy akár kábítószer-gyanús anyagot tudnak a bv. intézetbe bejuttatni. Az elmúlt évek előtalálási esetszámainak elemzése alapján a BvOP megállapította, hogy ugyan a tiltott mobiltelefonok bejutása a csomagvizsgáló berendezéssel és manuális átvizsgálással megakadályozható, de a kábítószer-gyanús anyagok előtalálása nehezebb feladat, mert azokat gyakran élelmiszerbe, ruházati termékekbe, papírlapokba áztatják. A szabadságvesztés végrehajtása során a bv. intézet az e fejezetben, valamint a végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint, a társadalomba való beilleszkedés érdekében elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival, más személyekkel, valamint a reintegrációs célkitűzéseket elősegítő külső szervezetekkel való kapcsolatát. Az elítélt kapcsolattartása az e törvényben meghatározottak szerint, a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében ellenőrizhető. A bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében, vagy egészségügyi okból a kapcsolattartás korlátozásának is helye lehet.⁹ Ez alapján olyan technikai megoldások bevezetésére került sor, melyekkel szavatolni lehet a kábítószer-gyanús anyagok bejutásának minimalizálását. A Bv. törvény 2018. július 1-től hatályba lépő módosuló szabályozása megváltoztatta a fogvatartotti csomagküldés rendszerét. Az élelmiszert és egyes tisztasági cikkeket, tisztítószereket a jogszabályok hatályba lépésének időpontjától az engedélyezett kapcsolattartók már csak online felületen, a bv. webshopon keresztül megvásárolva küldhetik be, az ellenérték átutalásával vagy bankkártyás fizetéssel. Ennek következményeképp a postai úton beküldhető termékek típusa és mennyisége korlátozódott.

A fogvatartottak kapcsolattartásának szabályozása a büntetés-végrehajtás rendszerében ugyan látszólag csak a társadalom egy szűkebb rétegét érinti, a hatása azonban mégis kiterjed úgy a Bv. Szervezet személyi állományának tagjaira, mint a fogvatartottak kapcsolattartóira, hozzátartozóira: a civil állampolgárookra mint „harmadik személyekre” is.¹⁰

Az online csomagküldő rendszer bevezetését megelőzően vizsgálni volt szükséges annak körülményeit, hogy a csomagküldési rend új szabályai megfelelnek-e a Bv. törvényben foglaltaknak. Kiemelt feladat volt a Bv. Szervezet számára az egységesség követelményének figyelembevételével a változásokra való felkészülés, az országos gyakorlat kialakítása, továbbá szakmai támogatás nyújtása az egyes átdolgozandó elemek, vitás kérdések kapcsán. A webshopok létesítésével kapcsolatban előírt adatvédelmi szabályokra, a vitatott jogértelmezési kérdések tisztázására figyelemmel kellett lenni. Az eddigiekhez képest merőben új gyakorlat nem csak a fogvatartotti populációt,

9 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról 172. § (1) (2) bekezdés

10 Kovács M. (2018)

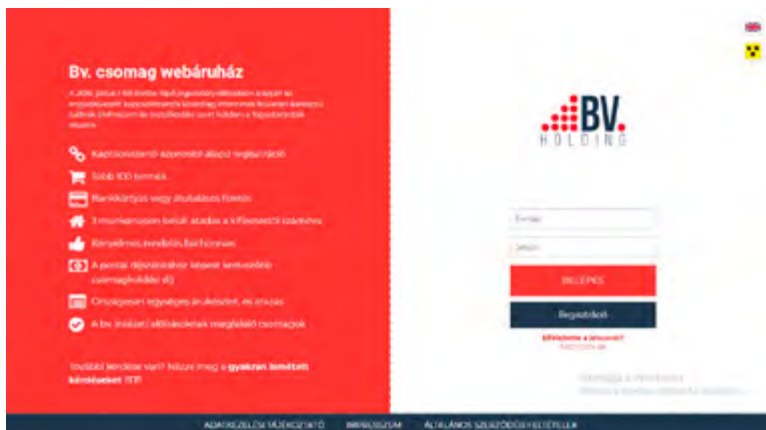
valamint a bv. szervek személyi állományát terhelte meg, de a kapcsolattartókat is. A minél szélesebb körű tájékoztatás a megváltozó jogszabályi rendszerről szintén kiemelt feladat volt, amely a bv. intézetek és a fogvatartottak, valamint a BvOP honlapján és a webshopon is elhelyezett általános tájékoztató útján került megvalósításra.

A zárt láncú és általános fogvatartotti csomagküldés, valamint a kiétkezés egységes eljárásrend alapján történik a bv. intézetekben, emellett megtörtént az egységes Házirend mellékletét képező és a megváltozó jogszabályokkal szinkronban álló, a fogvatartottak birtokában tartható tárgyak körét és mennyiségét meghatározó rendelkezés módosítása.

A zárt láncú csomagküldő rendszer működése és kialakításának szükségessége

A zárt láncú csomagküldő rendszer működése

A 21. század rohamos technológiai fejlődésével mindenki számára elérhetővé vált az internet nem csak otthoni körülmények között, hanem akár okostelefonon is. A fogvatartottak részére 2018-ig kizárólag hagyományos módon lehetett csomagot küldeni, a megvásárolt árukat postai feladással lehetett eljuttatni a részükre. A jelenlegi online rendszer egy nyílt webshop, amelyen keresztül lehet a kiválasztott termékeket megvásárolni és a címzetthez eljuttatni. A regisztráció során azonban csak hivatalos kapcsolattartók küldhetnek csomagot, így a kapcsolattartói nyilatkozat megléte még e rendszeren keresztül is elengedhetetlen. A fogva tartó bv. intézet egy kódot biztosít a hozzátartozónak, amely megadásával lehet véglegesíteni a rendelést. A termékek kifizetése átutalással vagy bankkártyás vásárlással történhet. A megrendelt árukat a Bv. Holding Kft. készíti össze, illetve szállítja – a posta segítségével – a bv. szervekbe.

10. kép: A zárt láncú csomagküldő rendszer webshopjának kezdőfelülete

A webshop rendelkezik minden olyan szükséges tartalommal, amely a civil világban is megtalálható: gyakran ismételt kérdések, angol nyelvű felület, adatvédelmi tájékoztatás, általános szerződési feltételek, elérhetőségek.

A hagyományos csomagküldési eljárás a személyi állomány csomagosztással foglalkozó tagjainak rendkívül nagy munkaterhet jelentett, bv. intézettől függően egyes napokon akár 100-150 csomag átvizsgálását, kiosztását is végre kellett hajtani. Emellett ki kell emelni, hogy a csomag tartalmával kapcsolatban csak minimális kontrolltevékenység tudott érvényesülni, a fémkereső eszközök, csomagvizsgáló berendezések mellett a manuális átvizsgálás és kábítószer-kereső szolgálati állattal történő vizsgálat nem nyújtott kellő hatékonyságot a tiltott tárgyak bv. szervbe történő bejutásának megakadályozására. A jelenlegi rendszer szavatolja, hogy az egyes árucikkek ne legyenek kábítószer-gyanús anyaggal fertőzve, a termékek csomagolása sértetlen marad, ekképpen biztosítható, hogy a fogvatartottak nem jutnak tiltott tárgyakhoz.

A zárt láncú csomagküldő rendszer szükségessége

A bv. szervek működését, biztonságát a fogvatartottak birtokában nem tartható tárgyak jelentősen veszélyeztetik, azok felderítése – a miniatürizáció, az újabb és újabb kifinomult rejtési módok miatt – a hagyományos eszközökkel, illetve módszerekkel egyre nagyobb nehézséget jelent, fokozott figyelmet igényel.¹¹ A tiltott mobiltelefonok, infokommunikációs eszközök bv. szervezetben lévő jelenléte több problémát felvet. Egyrészt a letartóztatott, illetve folyamatban lévő büntető ügyekkel rendelkező fogvatartottak az eljárást befolyásolni tudják az engedély nélküli kommunikációval, másrészt a fogvatartotti populáció ellenőrizetlenül tudja hozzátartozóival a kapcsolatot

11. kép: Mikro méretű mobiltelefon és okosórák előtálalása csomagban beküldött kártyapakliban

11 Kovács M. (2018)

tartani, így nem monitorozhatóak a magánéletükben bekövetkezett esetleges negatív körülmények, amelyek akár rendkívüli események kialakulásához is vezethetnek. Kiemelt feladata a Bv. Szervezetnek, hogy a jogkorlátozott személyek – kiszolgáltatottságuk révén – életét és testi épségét is védje. Az ellenőrizetlen kommunikáció során az esetleges családi problémák önkárosításhoz, szuicid cselekményekhez vezethetnek, így az illetékes személyi állomány tagjai – információ hiányában – nem tudják meghozni a szükséges intézkedéseket ezen események preventív kezeléséhez. Ezen aggályok mellett fontos még megjeleníteni, hogy a tiltott mobiltelefonokkal a bv. szervek falain belül is lehetőség nyílik bűncselekmények (pl.: csalás) elkövetésére is.

Kiemelten kell megjeleníteni e téma elemzése során, hogy az illegális mobiltelefonok típus szerinti trendjeiben 2017-től markáns változásokat lehet megállapítani, megjelennek a mikro méretű mobiltelefonok, melyeket külföldi weboldalakról lehet beszerezni a hagyományos eszközök árának töredékéért. Emellett – kisebb méretükből adódóan – előtalálásuk nagyobb kihívás a személyi állomány számára.

A zárt láncú csomagküldő rendszer gyakorlati előnyeinek összegzése

A zárt láncú csomagküldő rendszer vizsgálata alapján megállapítható, hogy a Bv. Szervezet a jogszabályi rendelkezések hatályba lépéséig eredményesen felkészült a fogvatartotti csomagküldés- és fogadás országos szintű, egységes bevezetésére. Az eltelt időszakra vonatkozó csomagküldés gyakorlati tapasztalatainak feldolgozását és értékelését – a jövőben lehetséges kockázatok felmérése, illetve azok csökkentése és megszüntetése, a rendkívüli események bekövetkezésének megelőzése érdekében – a BvOP megkezdte és rendszeresen vizsgálja a bv. intézetekkel együttműködve. A fejlesztési tervek a webshop platformjába történő újabb nyelvek megjelenítését célozzák. Az árubeszállító cég monitorozásával párhuzamosan új, országos beszállítók felkutatása indult meg a Bv. Holding Kft. részéről, amely nemcsak az árszínvonal tartása, de a beszállítási pontosság javítása érdekében is nagyobb biztonságot adhat a Bv. Szervezet célkitűzései tekintetében.

A zárt láncú csomagküldés rendszerének bevezetésével kapcsolatban elmondható, hogy a tiltott tárgyak bejutásának, előtalálásának csökkenő tendenciáját eredményezte, emellett pozitívként jelentkezett az is, hogy a központi webshop miatt egységes tételek, egységáron történő vásárlására van lehetőség, ami a fogvatartottak tekintetében e rendszer megjelenése előtt hangulati tényező volt. További pozitívum az elemzésem eredménye mellett, hogy az egyes megvásárolt tételek teljes körűen ellenőrizhetők, úgy a gyártás, mint a forgalmazás vonatkozásában is. Az egységes termékekhez történő hozzájutás vélhetően csökkenti a fogvatartottak között a cserekereskedelmet, így ha közvetve is, de az egymás sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekmények

csökkenéséhez is vezethet az új rendszer. A kábítószer-gyanús anyagok előtalálása terén további fejlődést lehetne elérni, ha a csomagküldés mellett a levelezés rendszerét is új alapokra helyezné a Bv. Szervezet, például e-mail formájában.

Navigator rendszer

A Navigator rendszer létrehozásának célja a BvOP főügyeleti, és a bv. szervek ügyeleti tevékenységének elősegítése volt. A rendszer kezdeti feladataként megjelent, hogy a Bv. Szervezet különböző adatbázisai (FANY, munkáltatás stb.) által gyűjtött adatokat egy helyen, egységesen, modern formavilágban, a lehető leghatékonyabb módon prezentálja a felhasználónak, a megfelelő jogosultsággal rendelkezőknek. A Bv. Szervezet egyedi igényeinek megfelelően 2018-ban került kialakításra a Navigator rendszer. A BvOP részéről jelentkező folyamatos fejlődési, fejlesztési igény miatt a rendszer jelenleg az alábbi modulokból áll:

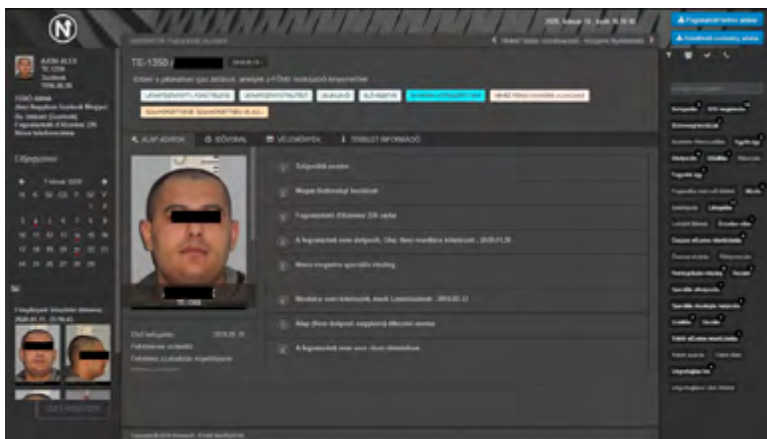
- „Jelenlévők keresése”,
- „E-naplók”,
- „Szállítás követés”.

A „Jelenlévők keresése” modul bemutatása

Az alkalmazás kialakítása hiánypótlónak bizonyult, ugyanis a fogvatartással kapcsolatos adatok megjelenítésére nem volt egy egységes felület, több elérési úton keresztül, szoftverből kellett kinyerni az adatokat. Ez nagyban nehezítette az ügyeleti tevékenységet ellátók munkáját olyan esetekben, amelyek során az időszerűség, a gyors és hatékony reagálás prioritást élvez (pl.: rendkívüli esemény).

A modul kezdő felületén a bv. szervezetben valamennyi jelenlévő fogvatartott keresésére nyílik lehetőség akár név, akár nyilvántartási szám alapján. Az alkalmazás a FANY rendszer adatbázisában végzi a keresést, de mivel ez csak egy megjelenítő felület – melyben az adatokat szerkeszteni nem lehet –, így a találatok kimutatása gyorsabb, mint a hagyományos rendszerekben való keresés. A „Jelenlévők keresése modul” egy felhasználóbarát felületen összegezi egy adott fogvatartottal kapcsolatos adatokat. Valamennyi fontos alap bv. információ mellett fényképet, idővonalat tartalmaz a kezdő felület, de lehetőség nyílik a kapcsolattartásra, fegyelmi helyzetre, egyes foglalkozásokra vonatkozó adatok megjelenítésre is. Valamennyi fogvatartott profilján található egy naptár, amelyen megjelenítésre kerülnek az érintett jövőbeli hivatalos eseményei (pl.: előállítások, orvosi vizsgálat stb.), emellett a fogvatartottak adatlapján található idővonal funkció segítségével egyszerűen, vizuálisan visszakereshetők a múltbéli hivatalos eseményei.

Kiemelést érdemel, hogy a felületen megtalálható egy „Rendkívüli esemény adatai” gomb, amely megnyomásával egy szerkeszthető dokumentum jön létre a fogvatartottak alapvető adataival, fényképével, ez soron kívüli nyomtatást vagy akár e-mailben történő továbbküldést tesz lehetővé. Tekintettel arra, hogy az egyes rendkívüli események felszámolása során az időszorúság az egyik legfontosabb tényező, e fejlesztés nagyban segíti a felszámolásban részt vevők munkáját. További funkcióként működik, hogy adott zárkákra is lehet keresni, így a helyiségben elhelyezett valamennyi fogvatartott egyszerre is megjeleníthető alapadatokkal, fényképekkel. E felületen is lehetőség van a fotókra kattintással az érintett fogvatartottakra vonatkozó „Rendkívüli esemény adatai” nyomtatványt generálni.

12. kép: A Navigator „Jelenlévők keresése” modul kezdőlapja

Az „E-naplók” modul bemutatása

A bv. szervek személyi állományának a szolgálati feladataival összefüggésben a megtett intézkedéseket, illetve egyéb szolgálati kötelemeket dokumentálnia szükséges, melyeket különböző rendszeresített okmányokban, naplókban hajtanak végre manuálisan. E dokumentálások végrehajtása sok időt vesz igénybe, így az egyes feladatok feltorlódnak, a naplók vezetése terhet jelent a személyi állomány számára. A 21. században már olyan vállalatirányítási és okmányolási rendszerek léteznek, melyek e terheket csökkentik, a napi munkával járó adminisztrációs feladatokat mérsékelik. A Bv. Szervezet – ezen alkalmazások mintájára – olyan egységes felületet, tevékenységtámogató rendszert hozott létre, amelyben a dokumentálás egyszerűbbé válik, a visszakereshetőség, az ellenőrzések végrehajtása, a vonatkozó statisztikák elkészítése akár gombnyomásra megvalósulhat. A Bv. Szervezet egyedi igényeinek megfelelően 2018-ban került kialakításra a Navigator E-napló modulja, amely – elsősorban a biztonsági tevékenység támogatása okán – több naplót tartalmaz, így elősegítve, hogy a vezető okmányok

egy helyen, egy online felületen legyenek megtalálhatóak. A bv. szerv területére belépő személyek és az előállítások nyilvántartása, a szolgálati napló és az ellenőrzési napló az 1990-es években kerültek kialakításra, az azóta eltelt időszakban alapvető változás sem a felépítésükben, sem azok kitöltésének módszertanában nem történt.

A Navigator E-napló modulban a biztonsági szakterület részére jelenleg az alábbi naplók elektronikus változatai érhetők el:

- Ellenőrzési napló,
- Jelentésre kötelezett események naplója,
- Bv. szerv területére belépő személyek nyilvántartása,
- Előállítások nyilvántartása.

Előbbiek az adminisztrációs terhek csökkentésére hivatottak, mivel nem írott formában történik a különböző naplók vezetése, hanem egy számítógépes felületen. Ezen túl a keresési és szűrési funkciók is biztosítottak, melyek a személyi állomány részére gyors információszerzési lehetőséget jelentenek. Évtizedekkel ezelőtt még nem volt megfelelő technikai háttér annak érdekében, hogy ne manuálisan kelljen a fenti dokumentációkat elvégezni, azonban ma már az ehhez szükséges eszközök rendelkezésre állnak. A szervezeti szintű szabályozások a bv. szervek vezetői és beosztott vezetői állománya részére meghatározzák a különböző szolgálati okmányok ellenőrzését, valamint egyes dokumentumok alkalmazását is. Valamennyi végrehajtó személyi állományi tag részére meghatározásra kerültek kötelek a különböző okmányok vezetésével kapcsolatban, a pontos, folyamatos, precíz, visszakövethető kitöltésért minden érintett személyes felelősséggel tartozik.

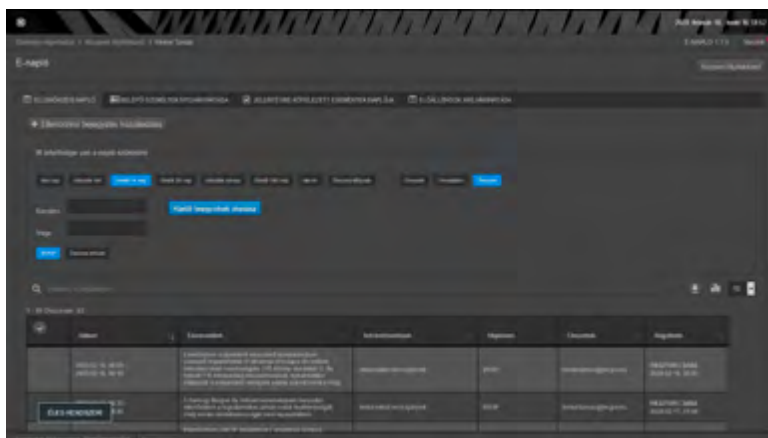
Az E-naplókkal kapcsolatban garanciális elemként működik, hogy egy-egy papíralapú okmány megnyitásáról is gondoskodni kell, amelyeket a biztonsági tiszt páncélszekrényében kell elhelyezni arra az esetre, ha egyáltalán nem lehetséges az elektronikus dokumentumokban történő adatrögzítés (tartós áramszünet, teljes rendszer leállás stb.).

Ellenőrzési napló

A biztonsági tiszt az ellenőrzéseinek dokumentálásával kapcsolatos szolgálati köteleit, valamint a tett intézkedéseit egy papíralapú naplóba vezette, melyet szolgálati előjárója hagyott jóvá. Az utólagos vezetői ellenőrzések, visszakeresések végrehajtása, a különböző statisztikák készítése során problémát okozott a nagy mennyiségű szöveg vizsgálata.

A jelenleg elektronikusan vezetett ellenőrzési naplóban lehetőség van a bejegyzés tartalmát e-mail formájában szolgálati előjárónak megküldeni, amennyiben a feltárt hiányosság más szakterületet érint, úgy annak vezetője részére is megküldhető az

észrevétel. A bejegyzéseket a megfelelő jogosultságokkal rendelkezőknek „olvasottá” kell tenni, tehát dokumentálni kell, hogy tudomást szereztek a bejegyzés tartalmáról. A napló rendkívül nagy előnye a nyomtatott okmánnyal szemben, hogy pontos dátumra vagy időszakra (pl.: elmúlt 14 napra, elmúlt 30 napra) is indítható keresés, emellett szűrni lehet a vezetők által olvasott és még nem olvasott bejegyzésekre is. A napló leghasznosabb funkciója, hogy szövegre, szövegrészletekre is lehetséges keresni, így rendkívül gyorsan megtalálhatóak a keresett bejegyzések. A hagyományos naplóval szemben hatékonyabb a digitális okmány, ugyanis a feltárt hiányosságok sokkal gyorsabban felszámolhatóak, tekintettel a gyorsabb információáramlásra. Emellett garanciális elemként szolgál annak ténye, hogy valamennyi érintett vezető megkapja a bejegyzéseket e-mailben, melyet a rendszer dokumentál.

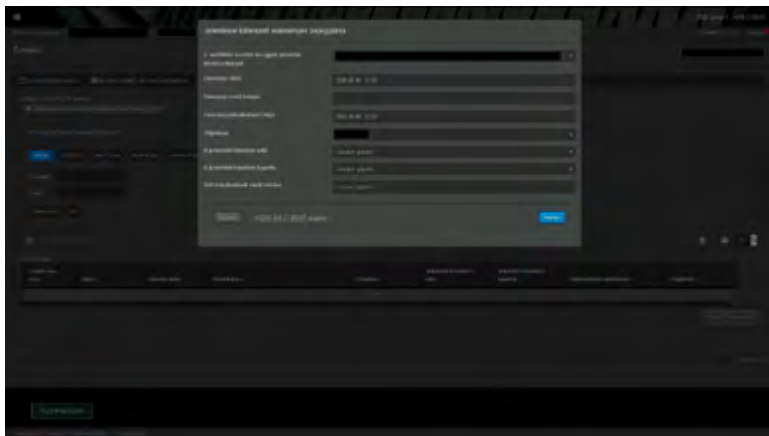

13. kép: A Navigator „Ellenőrzési napló” almodul kezdőlapja

Jelentésre köteles események naplója

A szabályozókban meghatározott események dokumentálása mellett a különböző eseményeket a BvOP Főügyelet részére szóban jelenteni köteles a bv. szerv vezetője által meghatározott személy. A jelentés időpontját, a jelentés tartalmát, a megtett intézkedéseket, az esemény helyszínét, a jelentést tevő nevét és a jelentést fogadó nevét a szabályozó 3. melléklete szerinti okmányba volt szükséges ezidáig vezetni. A Navigator rendszer alatt működő „Jelentésre köteles események naplója” menüpontban sem szükséges más adatokat rögzíteni, az okmány a papíralapú napló digitális tükrözése. A bevezetés és alkalmazásba vétel mellett szólt, hogy utólagos keresési lehetőségek elérhetők, különböző kimutatások azonnal kinyerhetők az adatbázisból, ezzel csökkentve az adminisztratív munkaterheket. E napló fejlesztése még nem fejeződött be, második ütemben fog megvalósulni a tiltott tárgyakkal kapcsolatos jelentések adatlap-szerű

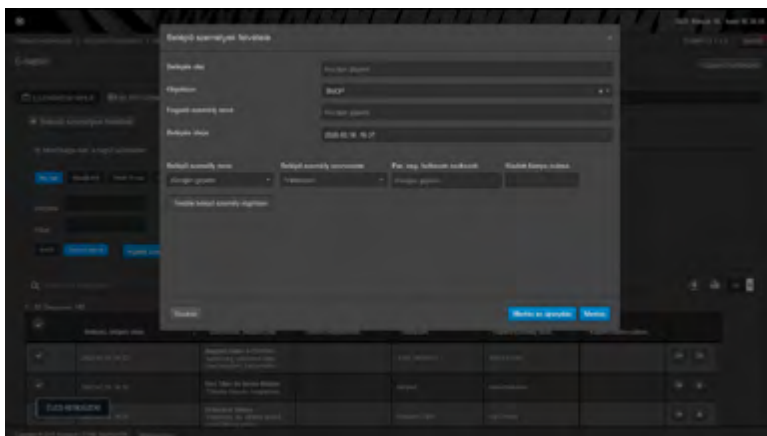
felületen történő végrehajtásának kialakítása, ahol fényképek, egyes dokumentumok fénymásolatai is csatolhatók lesznek.

14. kép: A Navigator „Jelentésre kötelezett események naplója” almodul kezdőlapja

A bv. szerv területére belépő személyek nyilvántartása

A személyek bv. szerv területére történő beléptetése a fogvatartás rendje, biztonsága szempontjából kiemelt kockázatú feladat, melyet alátámaszt, hogy a tárgykörrel kapcsolatos generális, eljárásbeli- és végrehajtási feladatokat a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet, illetve belső szakmai normák szabályozzák. A végrehajtásért felelős személyi állomány tagjának figyelemmel kell lenni az azonosító okmányok hitelességére, a beléptetés során alkalmazott technikai eszközök működésére (pl.: csomagvizsgáló berendezés, kapukeretes fémkereső), a belépő személyek viselkedésére, a be nem vihető tárgyak körére, azok elzárására, a belépő személyek tájékoztatására és nyilatkoztatására, valamint a belépéssel kapcsolatos dokumentálásra is. A figyelemmegoszlás, valamint a dokumentációs kötelem miatt a BvOP olyan felületet hozott létre, amely a nyomtatott napló online megfelelője, a rögzítendő adatokat egy alkalmazáson keresztül lehet kezelni. Az egyes mezőkbe alapvető választási lehetőségek kerültek beépítésre, így azok akár gombnyomásra kitölthetők (pl.: belépés ideje, belépés oka). A szoftver valamennyi adatot naplóz, így a rögzítendő kísérő személyi állományú tag nevét nem szükséges betáplálni, a kezdőbetűk beírását követően lehetőségek jelennek meg, illetve előre beállítható, hogy aktuálisan ki a beléptetést végző személy. Mint a fentiekben bemutatott naplók esetében is látható volt, úgy e digitális okmány előnye is a visszakereshetőség, az utólagos ellenőrzés gyors lehetősége és a kimutatások gombnyomásra történő készítése.

15. kép: A Navigator „Bv. szerv területére belépő személyek nyilvántartása” almodul kezdőlapja

Előállítások nyilvántartása

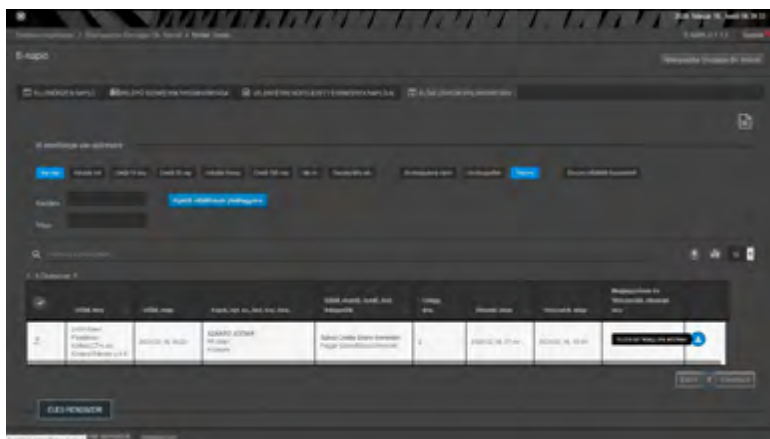
A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendeletben foglaltak szerint a büntetőügyben a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság idézése vagy értesítése, továbbá a közvetítő értesítése alapján a bv. intézet az elítéltet a tárgyalásra, meghallgatásra, nyilvános ülésre, ülésre az idézésben, az értesítésben vagy az előállításra vonatkozó intézkedésben megjelölt helyre és időpontban előállítja.¹²

A fogvatartottak bv. intézeten kívül történő előállítása az egyik legnagyobb kockázattal járó biztonsági szakfeladat.

A nyomon követés érdekében a BvOP szükségesnek tartotta egy olyan felület kidolgozását, amelyen napokra lebontva, előre tervezhetően megjelennek a fogvatartottak előállítási kötelmei. Az „Előállítások nyilvántartása” okmányban szükséges rögzíteni egy előállítandó fogvatartott nevét, nyilvántartási számát, biztonsági kockázati besorolását, az előállítás helyét, idejét, az előállítást végrehajtó személyi állományú tagok nevét, rendfokozatát, az útba indítás és visszaérkezés idejét. E naplót kiváltó digitális okmányba is szükséges a fenti információkat rögzíteni, de emellett a megjegyzés rovatba lehetőség van az elrendelt mozgáskorlátozó eszközöket, az előállítás esetleges elmaradását, a feladatvégrehajtás során bekövetkezett eseményeket is dokumentálni. Büntetőügyben történő előállításkor az eljáró ügyészség vagy a bíróság elrendelheti az alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz eltávolítását. Az előállító biztonsági felügyelő

¹² A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 81. § (1)

az erre vonatkozó rendelkezést köteles végrehajtani. Az intézkedés nem vonatkozhat a vezető és a lábbilincs eltávolítására.¹³ A digitális naplóban lehetőség van továbbá az előállításához tartozó, automatikusan kitöltött „kockázati feljegyzés” letöltésére, amely a bírók részére jelenít meg releváns információkat és nyújt segítséget a mozgáskorlátozás enyhítésének során, valamint e nyomtatványra köteles az eljáró bíró rögzíteni az enyhítés elrendelését. Valamennyi e-naplóhoz hasonlóan e digitális napló előnye is a visszakereshetőség, az utólagos gyors ellenőrzés lehetősége, a kimutatások gombnyomásra történő készítése. Az országos, rendszerszintű statisztikák készítésére is alkalmas, szerkeszthető excel formátumban letölthető egy adott időszak előállításainak száma, az előállítások oka és módja, akár bv. intézeti bontásban is.

16. kép: A Navigator „Előállítások nyilvántartása” almodul kezdőlapja

A „Szállítás követés” modul bemutatása

A Navigator rendszer „Szállítás követés” moduljának fejlesztési igénye a BvOP napi-rendjén volt évek óta, azonban egy 2018. évi rendkívüli esemény bekövetkezése okán vált egyértelművé, hogy az alkalmazás a napi szintű szolgáltatellátás során nélkülözhetetlen. A rendkívüli esemény okán született döntés arról, hogy kerüljön kialakításra egy olyan rendszer, amellyel a fogvatartottak bv. intézeten kívül mozgását folyamatosan nyomon lehet követni, valamint egyes események során az érintett fogvatartottakról releváns adatokhoz lehet jutni.

A Navigator alkalmazás „Szállítás követés” modulja felel a fogvatartotti szállító járművek GPS alapú követéséért. A frissítések 15 másodperces időközönként történnek, ez szinte

13 A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 54. § (4) pont

valós idejű helyzet meghatározást tesz lehetővé. Az alkalmazás egy térképes felületen mutatja a valós időben úton lévő szállító járművek helyzetét. Ezen alkalmazás a FANY rendszerrel került összekötésre, így a gépjárművekre kattintva meg lehet tekinteni az autón elhelyezkedő fogvatartottakat, amely rendkívüli események bekövetkezése során hatékonyabb, gyorsabb felszámolást biztosít. A bv. szervek folyamatosan tudják monitorozni, hogy a szállítmány hol jár, az esetleges megállásokat, eseményeket a bv. intézetből le lehet reagálni, a mentesítő járműveket útba lehet indítani. Az alkalmazásban különböző szűrési feltételeket lehet beállítani, így kimutatható, hogy egy adott szállítási napon országosan vagy akár bv. intézeti szinten, mennyi magas biztonsági kockázati besorolású, tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt, letartóztatott, fiatalkorú, női fogvatartott tartózkodik úton. A bv. szervek rendje, biztonsága szempontjából kiemelkedően fontos, hogy a szolgálatot ellátó biztonsági tiszt állomány tisztában legyen a gépjárművek aktuális helyzetével, emellett a BvOP Főügyelet valós időben tudja nyomon követni a körszállítások során, hogy mennyi gépjármű érkezett meg a Budapesti Fegyház és Börtönbe, valamint az egyes gépjárműveknek mennyi időbe telik megérkezni.

17. kép: A Navigator “Szállítás követés” almodul kezdőlapja

A Navigator rendszer előnyei, összegzés

Az elmúlt évek új szemlélete, miszerint a papíron vezetett okmányokról a digitális felületekre indokolt áttérni, a Navigator rendszerben testesül meg legjellegzetesebben, ezzel a napi szintű dokumentációs munka hatékonyabbá, gyorsabbá vált a Bv. Szervezetben. A gyakorlati tapasztalatok alapján, a rendkívüli események felszámolása során az érintett fogvatartottakról gördülékenyebben lehet adatot szerezni az alkalmazás segítségével. E tény a bv. szervek felszámoló és az események vizsgáló állományának is kiemelt segítség, de társ rendvédelmi szervek bevonása esetén is gyorsabbá vált az információ átadása. Az alkalmazással napi szinten dolgozó személyi állomány

munkavégzését segíti a program, emellett a munkaterhek csökkentésében is szerepet tudott vállalni. Pozitívumként jelentkezik a hagyományos dokumentálással szemben az automatikus archiválás funkciója és a különböző szűrési lehetőségek. A rendszer pontosabb dokumentálást tesz lehetővé, az okmányvezetési hibák elkövetése minimalizálódott.

Fejlesztési javaslatok

- Az E-naplók modult ki lehetne egészíteni egy olyan felülettel, amelyen a tiltott tárgyak előtalálásával kapcsolatos körülményeket a bv. szervek jelentésre köteles személyei nem szóban jelentenék, mert ez mind a jelentést tevőnek, mind a fogadónak leterheltséget jelent, tekintettel arra, hogy egy ilyen jelentéstétel hozzávetőlegesen 30-60 percig tart. Egy olyan speciális online platform jelentheti a megoldást, ahol űrlap-szerűen, valamennyi releváns és megjelenhető körülményre csak előre meghatározott válaszokat lehetne adni. A kialakítással nőne az információáramlás, valamint a tiltott tárgyakra vonatkozóan – tekintettel arra, hogy ez éves szinten 6 000-10 000 jelentést takar – automatikusan generált kimutatásokat lehetne vezetni;
- a bv. szerv területére belépő személyek nyilvántartásának a Navigatorban megjelenített formájának megfelelően a jelenleg még nyomtatott verzióban vezetett Gépjármű forgalmi napló integrálása további előnyökkel járna;
- az egységes arculat kialakítás, valamint szoftverhasználat szempontjából előnyös lenne, ha a biztonsági tisztii szolgálati napló is a Navigator E-napló moduljában lehetne elhelyezve;
- a körlet-főfelügyelők, körletfelügyelők szolgálati naplóinak integrálásával egyszerűsödne azok okmányvezetése, a visszaellenőrizhetőség biztosított lenne, valamint a SAFE rendszerrel történő összekötés után a naplóban automatikusan megjelenének az elvégzett biztonsági ellenőrzések;
- a bv. szervek vonatkozásában kiemelten fontos lenne, és rendkívüli módon lecsökkentené a személyi állomány adminisztratív terheit, ha a Navigator újabb moduljaként egy olyan felület kerülne kidolgozásra, melyen az egyes adatszolgáltatásokat lehetne teljesíteni. A felület szerkesztését a BvOP kijelölt állománya hajtaná végre, valamint a beérkező adatokból rögtön országos, összesített kimutatásokat lehetne készíteni. A rendszeres adatszolgáltatások bv. intézetek általi feltöltése, valamint a BvOP főügyelete általi összesítése így egyszerűsödne;

- a „Szállítás követés” modulhoz hasonlóan, vagy abba beépítve a személyi állomány kézi EDR eszközeinek nyomon követését is indokolt lenne kialakítani.

Befejezés

A SAFE alkalmazást a végrehajtó személyi állomány pozitívan fogadta, rendszeresen fejlesztési javaslatokkal segítik a rendszer kiteljesedését. Az alkalmazás a napi feladatok végrehajtása során segítséget jelent a létszámok vezetésében, így a felügyelet a felelősségi körébe tartozó személyekkel egyszerűbben tud elszámolni.

A bv. szervek biztonságos, rendkívüli eseménytől mentes működéséhez a zárt láncú csomagküldési rendszer nagymértékben hozzájárult.

A Navigator alkalmazás a bv. szervek ügyeleti tevékenységét nagymértékben segíti, az információáramlás és az információgyűjtés felgyorsult. A rendkívüli események felszámolása során a rendőrségi és egyéb társszerveknek gyorsabban tudunk információt szolgáltatni.

A fogvatartás biztonságának fontosságával kapcsolatban kívántam prezentálni, hogy a Bv. Szervezetnek is nyitottnak kell lenni az innovatív technológiák alkalmazására annak érdekében, hogy a törvényekben meghatározott feladatainak maradéktalanul eleget tudjon tenni. A jelenlegi technológiai forradalomban, ahol akár egy okostelefonról is irányíthatjuk a háztartási gépeket, illetve a lakóházak motorikusan működő eszközeit, elengedhetetlen, hogy a polgári életben is bevált alkalmazásokat és eszközöket beépítsük feladataink ellátásának megkönnyítésére, emellett, ami még fontosabb, a rendkívüli eseményektől mentes szolgálat elősegítésére. Az egyes alkalmazások bemutatása során próbáltam a hagyományos, a bevezetett fejlesztések előtti eljárásrendeket, gyakorlatokat bemutatni, majd ezzel szembe állítani a jelenleg már teljesen és országosan, vagy csak pilot projekt keretein belül működő rendszereket.

Természetesen az általam bemutatott és vizsgált rendszerek alkalmazása nem elegendő a nyugodt, eseménymentes szolgálatellátáshoz, mindig is szükség lesz a személyi állomány alapos, elhivatott, a különböző normákban meghatározottak szerinti munkavégzéséhez. A Bv. Szervezet jó irányba indult el a modernizálás tekintetében, de új alkalmazások létrehozására, a meglévők folyamatos fejlesztésére, a személyi állomány életének és testi épségének védelmére, valamennyi testületi tag munkavégzésének könnyítésére nagy hangsúlyt kell fektetni a jövőben is.

A bevezetett informatikai rendszerek elősegítik a bv. szervek rendjének, biztonságának fenntartását, hozzájárulnak a személyi állomány munkaterheinek csökkenéséhez, valamint – ami a legfontosabb – életük és testi épségük védelméhez.

Az innovatív technikai fejlesztésekkel kapcsolatban a már megjelenítetteken túl a legfontosabb, hogy a különböző alkalmazások között olyan rendszer jöjjön létre, ahol minden mindennel össze van kapcsolva, olvasni és szerkeszteni is bárholnan lehessen a megfelelő jogosultságok beállítását követően.

A kifejlesztett rendszereket a rendőrségi és más társszervek részére is rendelkezésre lehetne bocsátani a jogosultsági szinteknek megfelelően, így az információk torzulását minimalizálni lehetne.

Felhasznált irodalom

- 16/2014. IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 33/2011. (XII. 2.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek ügyeleti szolgálatait által teljesítendő tájékoztatási kötelezettség rendjéről, valamint a Kormányügyelet működéséről
1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- Jegyzet – Büntetés-végrehajtási biztonsági ismeretek (Farkas Ferenc bv. alezredes, Sztodola Tibor bv. őrnagy, Hanzi Attila bv. őrnagy) Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Központja 2007.
- Kovács Mihály (2018): Zárt láncú csomagküldés a magyar Büntetés-végrehajtási Szervezetben, Börtönügyi Szemle 2018/4., BvOP, Budapest
- Sztodola Tibor (2017): Mit vár a biztonsági a reintegrációs tisztektől?, Börtönügyi Szemle 2017/1., BvOP, Budapest